

К. СТОЈАНОВА—ЈОСИФОВА

ЗА МЕСТОТО И УЛОГАТА НА НАСТАВНИКОТ ПО ИСТОРИЈА ВО ПРИБИРАЊЕТО МЕМОАРСКИ МАТЕРИЈАЛИ

Низ општествениот живот на нашите градови во последно време е актуелизирана иницијативата за пишување монографии како своевидни публикации од тој жанр за својот град или крај. Во оваа насока активно се вклучени општинските одбори на Сојузот на здруженијата на борците од НОВ, и тоа, пред се, поради согледаноста на значењето и полезноста на подготвуваните монографски материјали во кои на соодветен начин си наоѓаат свое забележување настаните од еден одреден период, место, регион или подрачје. Со такво значење се јавува и потребата за прибирање секавања од минатото, а особено од периодот на Народната револуција, меѓу двете светски војни, па дури и од Илинденскиот период, запазувајќи го нужниот историско-револуционерен континуитет и поврзаност.

Бидејќи досега, поради ред причини, не е сочувана потребната документација, се јавуваат извесни тешкотии во обидите на заинтересираните научни работници за обработување на одделни прашања од историјата на македонскиот народ. Затоа и се наметнува потребата за проучување на овие позначајни настани од наведените периоди со сета сериозност токму и од сегашнава генерација наставници по историја чија стручност и најкомпетентната професионална повиканост го бара нивното свртување и ангажирање во прибирањето, средувањето и обработувањето секавањата и документацијата од историјата на својот крај.

Кон што и како практично наставникот по историја би се ориентирал во оваа проблематика и дејност? Всушност, неговата основна задача би се состоела во вклучување во прибирањето секавањата, и тоа како еден од главните носители и анкетери во оваа собирачка работа. За успешно постигање на ваквата цел тој претходно врши што потемелно подготовки. Во тој правец неопходно е поисцрпно да се запознае со најважните историски настани од минатото на својот крај, а следствено е потребно и солидно владееше со целокупното историско минато на нашиот народ во сите

етапи од неговиот развој и постојаната борба за премавнување на ропството и извојувањето на слободата. Тука напомош доаѓа постојната литература, прирачниците, ползувањето документи (архивски, музејски и др.). Нему му стои на располагање литературата во архивите, музеите и таквите сродни установи во својот крај, а и оние кои се во Скопје — Архивот на Македонија, Историскиот музеј, Институтот за национална историја на СР Македонија и други институции во земјата.

Заради порационално работење врз оваа дејност потребно е поврзување со комисиите за прибирање мемоарски материјали при општинските одбори на Сојузот на здруженијата на борците од НОВ во своите централни места и градови каде што тие се формирани и работат на ова поле, а и со Мемоарското одделение при Институтот за национална историја во Скопје.

Наставникот по историја како познавач на историската вистина е повикан и стручно и правилно да ја реализира поставената задача во прибирањето мемоарските материјали. Тоа најзгодно би го постигнал преку методолошки патишта. На пример:

1. При изведувањето на наставата, на еден од наставните часови би обработил наставна единка со содржина што ќе произлегува од историското минато на својот крај или поблиската околина. Во врска со таа содржина на учениците би им се дала домашна работа — анкетирање на нивните родители, дедо, баба и други поблиски или подалечни роднини. Добиените домашни работи, со таквата тематика и кажувања по сеќавање на живи актери на тие настани, наставникот грижливо и стручно ги средува преку споредување и соочување со познатите историски вистини.

2. Соодветна активност во оваа насока наставникот може да поттикнува и негува и преку конкретно задолжување на ученици кои се опфатени во училишната историска секција. Успехот на една ваква акција многу зависи од тоа како наставникот ќе ја организира и како во основа ќе ја постави и ориентира низ својата работа. Преку своја иницијатива тој треба да ги посочи лицата — учесници во револуционерното движење од својот крај. Помошта во прибирањето мемоарски материјали ја дава и преку ангажирање ученици. По тој начин се постигнува сочувување сеќавања и нивно спасување од заборавот и создавање и негување навиката и традицијата да се чуваат документи како еден битен елемент од воспитен карактер кај нашето поколение.

Во освртов укажуваме и на некои други прашања од методологијата за прибирање на мемоарски материјали кои треба да ги има предвид наставникот по историја. Имено, прибирањето го насочуваме да биде планско, со намерно непосредно предизвикување од наставникот... усмено искажување од поединци или групи. Наставникот воглавно го контролира текот на искажувањето и со него управува и истовремено свесно и селекциски забележува

дотични поважни настани и контролира дали тоа се совпаѓа со податоците со кои тој располага. При прибирањето на сеќавања треба да се внимава дали лицето е директен учесник во настанот, дали лично запазил или преку прикажување на родител или друго лице го изнесува настанот. Освен тоа, испитувачот при прибирањето на сеќавања постигнува само извесно знаење за проучување на стварноста, и врз основа на тоа знаење ја одредува веродостојноста во проучениот настан. Јасно е дека користењето на искажувања за процена на веродостојноста бара од историчарот голема опрезност и критичност. Според тоа историчарот кој ќе установи дека резултатите при прибирањето не се доволно точни има секој пат можност да врши нови проучувања и со помошта на нив да добива точни податоци.

Преку овие, а и преку други методи наставникот по историја кај учениците развива патриотизам и љубов спрема историската наука воопшто. Така, по завршување училиштето, тие се здобиваат со поцелосна претстава за историскиот развој на својот крај, град или блиска околина. Затоа и е основана препораката со која се настојува сите наставници да се придружуваат кон обврската: редовно и доследно следење развојот, постигањето и применувањето на современите форми во наставната работа вклучувајќи го и прибирањето мемоарските материјали кај нас.